

Erstatningsnævnet

Årsberetning

2018

Erstatningsnævnet

Toldboden 2, 8800 Viborg

Telefon 33 92 33 34

erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk

www.erstatningsnaevnet.dk

1 INDLEDNING	4
2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING	5
3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE	6
4 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER OG SAGSBEHANDLINGSTID	7
5 OPFYLDELSE AF RESULTATMÅLENE FOR 2018	10
6 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?	10
7 KONKRETE AFGØRELSE FRA NÆVNET	11
7.1 Indledning	11
7.2 Offererstatningslovens § 1 – lovens område	11
7.2.1 Nævnets stillingtagen til om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven	11
7.2.2 Personskade	13
7.2.3 Direkte og indirekte skadelidte	13
7.2.4 Årsagssammenhæng og påregnelighed	15
7.2.5 Straffelovsovertrædelser begået i udlandet	15
7.2.6 Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger	16
7.2.7 Tingsskade og formueskade	16
7.3 Offererstatningslovens § 6 a – almindelige erstatningsretlige regler	17
7.3.1 Nedsættelse eller bortfald på grund af egen skyld eller accept af risiko	17
7.3.2 Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt	17
7.4 Offererstatningslovens § 7 – dækning fra anden side	17
7.5 Offererstatningslovens § 10 – politianmeldelse mv.	19
7.5.1 For sen eller manglende politianmeldelse	19
7.5.2 Manglende medvirken til politiets opklaring af sagen	21
7.5.3 Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen	21
7.6 Offererstatningslovens §§ 1 og 10 - Plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden	22
7.6.1 Offererstatningslovens § 10	22
7.6.2 Offererstatningslovens § 1	29
7.7 Offererstatningslovens § 11 a - retskrav	30
7.8 Offererstatningslovens § 13 – 2-årsfristen	33
7.9 Offererstatningslovens § 14, stk. 1 – sagens oplysning for nævnet	34
7.10 Offererstatningslovens § 15, stk. 2 – advokatudgifter mv.	35
7.11 Offererstatningslovens § 17 – regres	35
7.12 Offererstatningslovens § 18 – tilbagebetaling til nævnet	35
7.13 Erstatningsansvarslovens § 1 - personskadeerstatning	36
7.13.1 Helbredelsesudgifter	36
7.13.2 "Andet tab"	36

7.14	Erstatningsansvarslovens § 1 A – fremtidige helbredelsesudgifter	37
7.15	Erstatningsansvarslovens § 2 – tabt arbejdsfortjeneste	37
7.16	Erstatningsansvarslovens § 3 – svie og smerte.....	37
7.17	Erstatningsansvarslovens § 4 – varigt mén.....	38
7.18	Erstatningsansvarslovens § 5 - erhvervsevnetab	39
7.18.1	Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde	39
7.19	Erstatningsansvarslovens §§ 6-7 – fastsættelse af erhvervsevnetabserstatning ...	40
7.19.1	Fastsættelse af årsløn.....	40
7.20	Erstatningsansvarslovens §§ 12-14 – begravelsesudgifter og tab af forsørger	42
7.21	Erstatningsansvarslovens § 14 a – overgangsbetrag	43
7.22	Erstatningsansvarslovens § 16 – renter	43
7.23	Arv	44
7.24	Erstatningsansvarslovens § 24 – almindelig lempelsesregel.....	44
7.25	Erstatningsansvarslovens § 26 – tortgodtgørelse og krænkelsesgodtgørelse	44
7.25.1	Frihedsberøvelse	44
7.25.2	Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.	45
7.25.3	Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsesgodtgørelse	48
7.26	Erstatningsansvarslovens § 26 a – godtgørelse til efterladte	49
7.27	Forældelse/præklusion	51
BILAG 1	– Oversigt over forekomsten af de enkelte straffelovsovertrædelser i 2018-2016	53
BILAG 2	– Oversigt over tilkendte erstatninger mv. i 2018-2016 fordelt på erstatningsposter	55
BILAG 3	– Oplysninger om tilkendelser og afslag i 2018.....	58

1 INDLEDNING

Efter Erstatningsnævnets forretningsorden skal nævnet hvert år inden den 1. juli afgive en beretning til justitsministeren om nævnets virksomhed i det foregående år. Beretningen skal offentliggøres.

Hermed foreligger beretningen for 2018. Beretningen redegør som i tidligere år for nævnets sammensætning samt nævnets og sekretariatets arbejde i løbet af beretningsåret.

Nævnet og sekretariatet har i 2018 arbejdet intenst med både kort- og langsigtede initiativer til nedbringelse af antallet af ubehandlede sager og forbedring af sagsbehandlingstiden, som ikke har været tilfredsstillende. Initiativerne og det foreløbige resultat heraf er nærmere beskrevet i de følgende afsnit.

Beretningen indeholder desuden resumé af en række konkrete afgørelser fra nævnet til belysning af nævnets praksis ved administrationen af Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser – i det følgende offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnets håb, at beretningen kan medvirke til at udbrede kendskabet til offererstatningsloven og til, hvordan den administreres.

På www.erstatningsnaevnet.dk er denne årsberetning – ligesom årsberetningerne for 1999-2017 – tilgængelig. På hjemmesiden findes i øvrigt en del andet materiale om nævnet.

Viborg, den 28. juni 2019

John Lundum

Nævnensformand

2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING

Erstatningsnævnet blev etableret i 1976. Nævnet træffer afgørelser vedrørende ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven, nu lovbekendtgørelse nr. 1209 af 18-11-2014 med senere ændringer.

Erstatningsnævnet har haft følgende sammensætning i 2018:

- ❖ Landsdommer John Lundum (formand)
- ❖ Landsdommer Anne Thalbitzer (næstformand)
- ❖ Landsdommer Elisabeth Mejnertz (næstformand)
- ❖ Landsdommer Karen Foldager (næstformand) fra den 01-11-2018
- ❖ Vicedirektør i Ankestyrelsen Merete Pantmann (efter indstilling fra social- og integrationsministeren, nu børne- og socialministeren)¹
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Lisbet Jensen (efter indstilling fra social- og integrationsministeren, nu børne- og socialministeren) indtil april 2018
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Erling Brandstrup (efter indstilling fra social- og integrationsministeren, nu børne- og socialministeren)
- ❖ Advokat Christina Steen (efter indstilling fra Advokatrådet)
- ❖ Advokat Sysette Vinding Kruse (efter indstilling fra Advokatrådet)
- ❖ Advokat Malou Ehmer (efter indstilling fra Advokatrådet)

Landsdommer Dorte Jensen har været stedfortræder for landsdommer John Lundum, landsdommer Peter Buhl har været stedfortræder for landsdommer Anne Thalbitzer, landsdommer Michael Ellehauge har været stedfortræder for landsdommer Elisabeth Mejnertz, og landsdommer Esben Hvam har været stedfortræder for landsdommer Karen Foldager.

Ankechef i Ankestyrelsen Lise Gry Beder har været stedfortræder for vicedirektør Merete Pantmann, chefkonsulent i Ankestyrelsen Niels-Henrik Dam har været stedfortræder for ankechef Lisbet Jensen, og ankechef Lone Lidforss Reuter Strömngren har været stedfortræder for ankechef Erling Brandstrup.

Endelig har advokat Anders Munk Zacho været stedfortræder for advokat Christina Steen, advokat Mads Krøger Pramming har været stedfortræder for Sysette Vinding Kruse, og advokat Charlotte Løfberg har været stedfortræder for Malou Ehmer.

¹ I medfør af lov nr. 140 af 28-02-2018 er "social- og integrationsministeren" i offererstatningslovens § 11, stk. 2, 3. pkt., ændret til: "den minister, som Ankestyrelsen hører under".

Nævnet sammensættes ved hver votering af tre medlemmer – en formand eller næstformand, et medlem fra Ankestyrelsen og et advokatmedlem.

Erstatningsnævnet har i 2018 afholdt 11 møder, hvorunder der er behandlet omkring 147 sager. Nævnets medlemmer har herudover modtaget ca. 469 sager i skriftlig cirkulation jf. afsnit 3 nedenfor.

3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE

Civilstyrelsen, der er en styrelse under Justitsministeriet, yder sekretariatsbistand til Erstatningsnævnet.

Erstatningsnævnets sekretariat sørger for sagernes forberedelse, herunder i fornødent omfang udarbejdelse af et resumé af sagen og en indstilling til nævnet med et udkast til sagens afgørelse. Herefter vurderes sagen af nævnet enten ved skriftlig cirkulation blandt nævnets medlemmer eller på et møde. Sagerne sendes i skriftlig cirkulation en gang om ugen, og der holdes nævnsmøde ca. en gang om måneden.

I henhold til forretningsordenen kan visse sagstyper afgøres af en formand eller næstformand alene uden forelæggelse for nævn. En række sager kan desuden afgøres af sekretariatet alene uden forelæggelse for formand eller nævn. Hovedparten af nævnets sager afgøres enten på sekretariatskompetence uden forelæggelse for nævn eller formand eller på formandskompetence uden forelæggelse for nævn.

Sekretariatet har i 2018 været ledet af sekretariatschef Louise Ingerslev Andersen og souschef Jeanett Palmann Jensen.

Det fremgår af Erstatningsnævnets årsberetning for 2017, side 6, at sekretariatet i 2017 ud over souschef og sekretariatschef var bemandet med 11 fuldmægtige og en specialkonsulent, hvoraf en fuldmægtig udgjorde en midlertidig opnormering. Det fremgår ligeledes, at 2017 var præget af en betydelig medarbejderudskiftning, hvilket også gjorde sig gældende i starten af 2018.

Som led i de i indledningen nævnte iværksatte initiativer til nedbringelse af antallet af ubehandlede sager og sagsbehandlingstiden blev sekretariatet hen over foråret 2018 tilført yderligere ressourcer i form af en opnormering med fem medarbejdere. Fra efteråret 2018 blev sekretariatet yderligere styrket med sagsbehandlerressourcer fra anklagemyndigheden, idet tre anklagere i fire måneder var udlånt til sekretariatet. En af disse anklagere arbejder fortsat i sekretariatet og bliver indtil videre 2019 ud. Herudover fik sekretariatet i perioden fra oktober 2018 til april 2019 bistand fra Kammeradvokaten, der som led i den målrettede indsats bistod sekretariatet med forberedende sagsbehandling i nævnets sager.

Den samlede medarbejderskare består nu (juni 2019), ud over souschef og sekretariatschef, af fire specialkonsulenter, 27 fuldmægtige, seks jurastuderende og et antal kontorfunktionærer.

Den nuværende medarbejdernormering og -sammensætning har givet mulighed for at arbejde i teams, som blandt andet omfatter erfarne fuldmægtige og specialkonsulenter, der fungerer som både faglige "fyrtårne" og tovholdere på produktion og kompetenceudvikling.

Overtandlæge, lic. odont. Troels B. Folkmar, Aarhus Universitetshospital, og overtandlæge Birgitte Sindrup fra Slagelse Kommune Tandpleje har været tilknyttet nævnet som tandlægekonsulenter. Herudover har nævnet indgået aftale med speciallæge i neurologi, overlæge Claus Madsen, Odense Universitetshospital, om konsulentbistand i konkrete sager, hvor nævnet har behov for en lægelig vurdering af for eksempel årsagssammenhængen mellem ansøgers tilskadekomst ved en straffelovsovertrædelse og ansøgers helbredstilstand.

Da Erstatningsnævnets sekretariat organisatorisk udgør en enhed under Civilstyrelsen, har sekretariatet ikke nogen særskilt bevilling. Oplysninger om Erstatningsnævnets økonomiske forhold i 2018 skal derfor søges i Civilstyrelsens årsrapport for dette år.

4 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER, SAGSBEHANDLINGSTID OG ANALYSE

Nævnet modtog i 2018 i alt 2.709 nye sager (nye ansøgninger) mod 2.319 nye sager i 2017 og 2.416 nye sager i 2016. Samtidig blev et stort antal tidligere lukkede sager ligesom i tidligere år genåbnet som følge af nye fremsatte krav eller genoptagelser af tidligere lukkede sager.

Tabellen nedenfor viser udviklingen i antallet af nye sager og nye ansøgninger på eksisterende sager i årene 2014-2018:

	2014	2015	2016	2017	2018
Modtagne ansøgninger (nye sager)	2913	2549	2416	2319	2709
Nye ansøgninger på eksisterende sager	1728	1779	1482	713	501

Erstatningsnævnet kan i den forbindelse mere generelt oplyse, at når nævnet modtager en ansøgning om erstatning fra et offer, opretter nævnet en konkret sag vedrørende den pågældende ansøgning. Nævnet behandler herefter den fremsendte ansøgning og tager stilling til de krav, der er indeholdt i ansøgningen, herunder om der skal ske en hel eller delvis tilkendelse af det ansøgte, om der skal tilvejebringes yderligere dokumentation, eller om der skal gives afslag på erstatning. Når nævnet har truffet endelig afgørelse vedrørende de fremsendte krav, afsluttes sagen i nævnet. Såfremt offeret efterfølgende vender tilbage i sagen med nye krav, åbner nævnet sagen på ny og træffer en ny afgørelse. Dette kan i de alvorligere sager gentage sig adskillige gange.

I 2018 traf Erstatningsnævnet i alt 4.166 afgørelser mod 2.727 afgørelser i 2017.

Opgørelsen over antallet af afgørelser er baseret på antallet af udgående breve, der statistisk er registreret som en afgørelse. De enkelte registrerede afgørelser indeholder imidlertid ofte afgørelser vedrørende flere forskellige krav, herunder krav, der kan være fremsat på forskellige tidspunkter. En afgørelse kan således f.eks. bestå af tilkendelse af erstatning for udgifter til transport hjem fra sygehuset på skadesdagen, anmodning om dokumentation for sygeperiode til brug for vurdering af et fremsat krav om godtgørelse for svie og smerte, anmodning om dokumentation for et fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og et (foreløbigt) afslag på erstatning for ødelagt tøj (henvisning til forsikring).

Civilstyrelsen overgik i november 2018 til et nyt IT-system, hvilket har skabt mulighed for at registrere sagsbehandlingstider og afgørelsestyper på alle enkelte sagsforløb indeholdt i den samme sag. Dette har i sagens natur alene givet udslag i tallene for december 2018, men vil fremover give et mere reelt billede af antallet af verserende og afsluttede sagsforløb og dermed også et mere reelt billede af nævnets arbejdsopgaver og produktion.

Nævnet har i 2018 tilkendt erstatning og godtgørelse med i alt ca. 175,6 mio. kr. ekskl. renter. Hertil kommer gebyrer til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, honorarer for lægeerklæringer mv. med i alt ca. 3,3 mio. kr. Tilsammen ca. 178,9 mio. kr.

Som bilag 2 til årsberetningen er vedhæftet en oversigt, der viser fordelingen af de tilkendte erstatninger mv. fra staten i 2018 fordelt på de enkelte erstatningsposter.

I 2017 tilkendte nævnet ca. 91,6 mio. kr. i erstatning og godtgørelse. Hertil kom gebyrer, honorarer mv., i alt ca. 2 mio. kr., og dermed var den samlede udbetaling på ca. 93,6 mio. kr.

Erstatningsbeløbene udbetales ikke direkte fra Erstatningsnævnet, men udbetales efter nævnets anvisning af politiet det sted, hvor straffelovsovertrædelsen blev anmeldt. Det er endvidere politiet, der efterfølgende, i det omfang det er muligt, inddriver de udbetalte erstatninger hos gerningsmanden.

Erstatningsnævnet har ikke adgang til oplysninger om, i hvilket omfang det i medfør af offererstatningslovens § 17 lykkes at inddrive de tilkendte erstatninger fra skadevolderne. Der henvises i den forbindelse til årsberetningen for 2011, pkt. 4.

Sagsbehandlingstid

Pr. 31. december 2018 havde Erstatningsnævnet 2.680 verserende sager og en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 285 dage.

Antallet af verserende sager i nævnet har været faldende henover sidste halvår af 2018, mens den gennemsnitlige sagsbehandlingstid har været stigende i 2018. Det skal ses i sammenhæng med de indledningsvist omtalte initiativer til nedbringelse af antallet af

ubehandlede sager, hvor flere af nævnets ældste sager er blevet afgjort og derved har påvirket den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i opadgående retning.

Der arbejdes fortsat med at behandle og afslutte de ældste sager i nævnet, hvilket vil have en negativ påvirkning af den gennemsnitlige sagsbehandlingstid. Der vil derfor forløbe en vis tid endnu, før en markant nedbringelse af den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er realiseret.

Nævnets sagsbehandlingstider har over de seneste år givet anledning til en række klager til Folketingets Ombudsmand. Det har givet ombudsmanden anledning til at indlede en generel sag, hvor nævnet løbende over for ombudsmanden har redegjort for udviklingen i sagsbehandlingstiderne og de initiativer, der er iværksat til nedbringelse heraf.

Erstatningsnævnets for lange sagsbehandlingstider har også givet anledning til spørgsmål fra Folketinget, herunder navnlig fra Folketingets Retsudvalg. Nævnet har løbende udarbejdet bidrag til Justitsministeriets besvarelse af folketingsspørgsmålene.

Ved Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål 325 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del) er som bilag medtaget Erstatningsnævnets opfølgende orientering af 23. januar 2019 til Folketingets Ombudsmand samt Civilstyrelsens bemærkninger af 25. januar 2019 og Justitsministeriets bemærkninger af 31. januar 2019.

Besvarelsen med bilag er tilgængelig på Folketingets hjemmeside

<https://www.ft.dk/samling/20181/almDEL/REU/spm/325/index.htm>

Analyse af offererstatningssager

Som led i arbejdet med at nedbringe sagsbehandlingstiden i Erstatningsnævnet til gavn for ofrene, igangsatte Justitsministeriet i foråret 2018 en analyse af offererstatningsområdet. Analysen, som blev afsluttet i oktober 2018, har peget på en række anbefalinger til nedbringelse af sagsbehandlingstiderne.

Der er bl.a. sket ændringer i offererstatningsloven ved lov nr. 486 af 30. april 2019 om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, der trådte i kraft den 1. maj 2019. Lovændringen indebærer bl.a. mulighed for en hurtig tilkendelse af erstatning ved krav med en værdi på indtil 3.500 kr. (§ 9, stk. 2 i offererstatningsloven). Derudover indeholder loven adgang til at etablere en digital selvbetjeningsløsning til ansøgning om erstatning og godtgørelse.

Loven indebærer endvidere, at Erstatningsnævnet i videre omfang kan træffe afgørelse om erstatning og godtgørelse, selv om straffesagen mod skadevolderen ikke er afgjort ved endelig dom, når hensynet til offeret taler herfor, ligesom undersøgelse af skadevolders forsikringsforhold i visse tilfælde udskydes til regres hos politiet. Herudover indebærer loven, at fristen for at fremsætte yderligere krav vedrørende samme

lovovertrædelse tidligst udløber 2 år efter nævnets endelige afgørelse (offererstatningslovens § 13, stk. 3). Endelig får nævnet mulighed for at indhente udtalelse om varigt mén og erhvervsevnetab fra andre instanser end Arbejdsmarkedets Erhvervs-sikring.

[Loven er tilgængelig i sin helhed her.](#)

Ud over lovændringerne er der, som beskrevet i afsnit 3 ovenfor, bl.a. tilført sekretariatet væsentlig flere medarbejdere, der er indført en bedre driftsstyring i sekretariatet, Civilstyrelsen arbejder på at udvikle en digital selvbetjeningsløsning for ansøgning om offererstatning, og der arbejdes på at indgå en aftale med Patienterstatningen om udarbejdelse af vejledende udtalelser om varigt mén og erhvervsevnetab for blot at nævne nogle af initiativerne.

5 OPFYLDELSE AF RESULTATMÅLENE FOR 2018

I Civilstyrelsens mål- og resultatplan for 2018 indgår følgende mål for behandlingen af sager om offererstatning:

- Der træffes 4.045 afgørelser i offererstatningssagerne.
- Der træffes 1. afgørelse i halvdelen af sagerne om offererstatning inden for 45 dage.

Kun det ene af disse mål blev opfyldt i 2018, idet der blev truffet 4.166 afgørelser, og der blev i halvdelen af sagerne truffet første afgørelse inden for 47 dage.

6 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?

Erstatningsnævnet betaler erstatning for personskade som følge af overtrædelser af straffeloven og overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning², for visse

² I medfør af lov nr. 112 af 03-02-2012 omfatter offererstatningsloven også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Lovændringen trådte i kraft den 01-03-2012.

Hvor der i det følgende henvises til offererstatningslovens betingelse om, at der skal være tale om en overtrædelse af straffeloven eller af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, vil der for overskuelighedens skyld alene blive henvist til straffeloven, medmindre det konkret er relevant at sondre mellem straffeloven og lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Det ændrer selvsagt ikke på, at overtrædelse af begge love i samme omfang kan berettigede til erstatning og godtgørelse.

afgrænsede personlige ejendele, der er blevet skadet, samt for mindre kontantbeløb, som mistes i forbindelse med personskade opstået ved en straffelovsovertrædelse.

Nævnet betaler ikke i øvrigt erstatning for tingsskade, medmindre straffelovsovertrædelsen er begået af en person, der er omfattet af den personkreds, der er nævnt i offererstatningslovens § 3, som hovedsageligt omfatter personer, der er tvangsanbragt i institutioner under Kriminalforsorgen. Nævnet betaler ikke erstatning i forbindelse med færdselsforseelser, overtrædelse af ordensbekendtgørelsen eller andre lovovertrædelser, der ikke er omfattet af straffeloven.

I det omfang ansøgerens krav betales af skadevolderen eller arbejdsskadesikringen, betaler nævnet ikke erstatning. Dette følger direkte af bestemmelserne i offererstatningslovens § 7, stk. 1, arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30. Nævnet betaler heller ikke erstatning for konkrete udgifter, f.eks. helbredelsesudgifter og udgifter som følge af beskadiget beklædning, hvis disse udgifter dækkes af ansøgerens forsikringsselskab eller andre, jf. herved offererstatningslovens § 7, stk. 1.

I øvrigt betaler nævnet erstatning efter dansk rets almindelige regler. Det betyder blandt andet, at erstatningen udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven, og at nævnet har mulighed for at nedsætte erstatningen eller helt lade den bortfalde, hvis ansøgeren har udvist egen skyld, der berettiger til det. Se pkt. 7.3.1 om nævnets praksis i sager om nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko.

7 KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

7.1 INDLEDNING

I det følgende fremgår generelle bemærkninger om nævnets praksis samt referater af afgørelser, som nævnet har fundet af mere almen eller principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de flere tusinde sager, som nævnet har afgjort i 2018.

For yderligere belysning af reglerne i offererstatningsloven og af Erstatningsnævnets praksis kan der f.eks. henvises til nævnets tidligere årsberetninger, der – for så vidt angår beretningerne for 1999-2017 – findes på nævnets hjemmeside, samt til "Offererstatningsloven med kommentarer", 1. udg., 2005, af Gerd Sinding og Michael Lerche.

7.2 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1 – LOVENS OMRÅDE

7.2.1 Nævnets stillingtagen til om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven

Hvis det ved dom er fastslået, at tilskadekomsten er sket ved en straffelovsovertrædelse, lægger nævnet selvsagt dette til grund.

Hvis det ikke er afgjort ved dom, om skaden er sket som følge af en straffelovsovertrædelse, foretager nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt den anmeldte hændelse falder inden for straffelovens område, både for så vidt angår det objektive gerningsindhold og den subjektive tilregnelser. Der er tale om en konkret vurdering i den enkelte sag under inddragelse af alle sagens oplysninger, herunder f.eks. vidneafhøringer, gerningsstedsundersøgelser, videooptagelser, lægelige undersøgelser og tekniske beviser mv., der er tilvejebragt gennem politiets efterforskning, samt eventuelle nye oplysninger, som kommer frem under nævnsbehandlingen.

Nævnet er ikke bundet af politiets og anklagemyndighedens vurdering af, om der kan antages at være begået et strafbart forhold mod ansøger, men vurderingen fra politi og anklagemyndighed vil normalt være vejledende for nævnet.

Hvis nævnet i forbindelse med sin vurdering af, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, ikke finder sagen tilstrækkeligt oplyst gennem politiets efterforskning, har nævnet undtagelsesvis mulighed for at bede politiet om at foretage yderligere afhøringer af vidner mv. eller at gennemføre undersøgelser af gerningsstedet mv. Dette fremgår blandt andet af pkt. 7 i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 til politiet og anklagemyndigheden om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet.

Nævnet har endvidere i flere tilfælde fra politiet indhentet videooptagelser og lignende fra tilskadekomsten for selvstændigt at vurdere, om ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Som omtalt i pkt. 6 omfatter offererstatningsloven pr. 01-03-2012 i medfør af lovens § 1 også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Der henvises herom til årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.1.

Vedrørende plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden henvises til pkt. 7.6.

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

7.2.2 Personskade

Nævnet kan kun tilkende erstatning og godtgørelse, hvis ansøger har lidt personskade ved straffelovsovertrædelsen.

7.2.3 Direkte og indirekte skadelidte

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til ansøgere, der er direkte forurettede ved en straffelovsovertrædelse. Det vil sige, at man ikke kan få erstatning, hvis man blot har været vidne til en straffelovsovertrædelse. Man kan imidlertid have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man som indirekte skadelidt alligevel er erstatningsberettiget. Der henvises for nærmere herom blandt andet til årsberetningen for 2003, pkt. 7.1.3, årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.3, årsberetningen for 2008, pkt. 7.2.4, årsberetningen for 2014, 2016 og 2017, pkt. 7.2.3.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[Redacted text block]

Spørgsmålet om erstatning til indirekte skadelidte opstår blandt andet i sager om nærtstående, herunder navnlig forældres, adgang til erstatning og godtgørelse som følge af psykiske følger, de pådrager sig i forbindelse med drab på deres børn. Nævnet kan vedrørende dette emne henvise til nævnets årsberetning for 2014 og 2017, pkt. 7.2.3.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

7.2.4 Årsagssammenhæng og påregnelighed

For at kunne få erstatning efter offererstatningsloven skal der i overensstemmelse med de almindelige erstatningsretlige regler være årsagssammenhæng mellem den begåede straffelovsovertrædelse og skaden, ligesom skaden skal være en påregnelig følge af straffelovsovertrædelsen. Der henvises herom blandt andet til årsberetningen for 2006, pkt. 7.2.4, årsberetningen for 2013, pkt. 7.2.4, og årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.4.

[illegible]

7.2.5 Straffelovsovertrædelser begået i udlandet

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., betaler staten kun i særlige tilfælde erstatning for skader, der er sket uden for Danmark, og kun, hvis ansøger har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en dansk udenrigsrepræsentation. Efter forarbejderne tager bestemmelsen navnlig sigte på tilfælde, hvor der er dansk jurisdiktion efter blandt andet straffelovens § 6, nr. 2 og 3.

Herudover anvendes bestemmelsen efter praksis hovedsageligt i tilfælde, hvor en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark overfalder en anden person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. I sådanne tilfælde ydes erstatning dog kun, når skaden opstår i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse.

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 2. pkt., kan erstatning endvidere betales til ansøgere, der har bopæl i Danmark, og som kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse i udlandet. Bestemmelsen er ifølge forarbejderne tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Hvis en tilskadekomst i udlandet kan anses som en arbejdsskade, kan skaderne i visse tilfælde være omfattet af bekendtgørelse nr. 853 af 20-10-2003 om arbejdsskadesikring for personer, der udsendes til midlertidigt arbejde i udlandet.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

7.2.6 Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger

Foruden straffelovsovertrædelser giver offererstatningslovens § 1, stk. 1, 2. pkt., også mulighed for erstatning og godtgørelse for personskade, der sker i forbindelse med 1) hjælp til politiet under anholdelse, 2) handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse, og 3) handlinger, der foretages med henblik på forhindring af strafbare handlinger.

Der henvises herom blandt andet til årsberetningen for 2012, pkt. 7.2.6.

7.2.7 Tingsskade og formueskade

Efter offererstatningsloven ydes der – som anført under pkt. 7.2.2 – som udgangspunkt alene erstatning og godtgørelse i anledning af personskade.

I offererstatningslovens § 1, stk. 2, er der imidlertid givet den skadelidte mulighed for – som tillægserstatning – at få erstatning for tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] Nævnet kan endvidere henvise til årsberetningen for 2013, hvoraf det fremgår, at nævnet i 2013 forhøjede det maksimale erstatningsbeløb for personlige ejendele til 10.000 kr. mod tidligere 5.000 kr.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 giver endvidere hjemmel til at yde erstatning for tingsskade ud over de i § 1, stk. 2, nævnte tilfælde, såfremt skadevolderen er omfattet af den særlige personkreds i § 3 (bl.a. personer, der er tvangsanbragt på institution under Kriminalforsorgen), som det offentlige menes at have et særligt ansvar for.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 muliggør også erstatning til juridiske personer, f.eks. anparts- og aktieselskaber, men ikke erstatning til offentlige myndigheder eller institutioner, jf. lovens § 5.

Erstatningen i henhold til offererstatningslovens § 1, stk. 2, og § 3 omfatter kun egentlig tingsskade. Formueskade opstået ved for eksempel bedrageri, underslæb, afpresning eller anden straffelovsforbrydelse kan derimod ikke erstattes i medfør af offererstatningsloven, jf. herved forarbejderne til offererstatningsloven, betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 33, 1. sp. Nævnet erstatter heller ikke tab for f.eks. mistet rejse eller mistet ferie. Se i den forbindelse årsberetningen for 2014, pkt. 7.2.7.

7.3 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A – ALMINDELIGE ERSTATNINGSRET-LIGE REGLER

7.3.1 Nedsættelse eller bortfald på grund af egen skyld eller accept af risiko

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige erstatningsretlige regler tilsvarende anvendelse, herunder reglerne om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

7.3.2 Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 6 a indebærer endvidere, at den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt finder tilsvarende anvendelse i erstatningssager i henhold til offererstatningsloven. Tabsbegrænsningspligten indebærer, at den, der har lidt skade som følge af en andens ansvarspådragende adfærd, har pligt til så vidt muligt at begrænse sit tab som følge af skaden.

7.4 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7 – DÆKNING FRA ANDEN SIDE

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning, hvis ansøgers skade godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

Det følger af Erstatningsnævnets forretningsordens § 10, stk. 1, 2. pkt., at nævnet ikke træffer afgørelse, førend det er konstateret, om skaden dækkes fra anden side, jf. offererstatningslovens § 7.

Det betyder, at nævnet som udgangspunkt, hvis den oplyste skadevolder er under 14 år, eller der er oplysninger, som giver anledning til at formode, at skadevolder har

manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt, vil henvise skadelidte til at rette henvendelse til skadevolders eventuelle ansvarsforsikringsselskab. Dette skyldes den særlige bestemmelse i forsikringsaftalelovens § 19. Efter denne bestemmelse fraviges det forsikringsretlige udgangspunkt om, at skader, som den forsikrede skadevolder selv har fremkaldt ved forsæt, ikke dækkes, i tilfælde hvor "den sikrede var under 14 år eller på grund af sindssygdom, åndssvagthed, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt". Persongruppen omfatter således personer, der er omfattet af straffelovens § 16, stk. 1 og 2, samt i et mindre omfang også personer, der er omfattet af straffelovens § 69, jf. U.2006.1961 Ø.

Børn under 14 år vil ofte være dækket af forældrenes ansvarsforsikring, ligesom en del voksne institutionsanbragte eller sindslidende vil være dækket af en ansvarsforsikring.

Hvis det efterfølgende må lægges til grund, at skadevolderen ikke var omfattet af en forsikring, tages sagen efter ansøgning på ny under behandling i nævnet.

Nævnet betaler endvidere ikke erstatning, hvis skaden er en arbejdsskade og dækkes af arbejdsgiverens lovpligtige forsikring, jf. herved arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30, hvoraf fremgår, at "Ydelser i henhold til loven [arbejdsskadesikringsloven] kan ikke danne grundlag for regreskrav mod en skadevolder, der har pådraget sig erstatningspligt over for skadelidte eller dennes efterladte. Skadelidtes eller dennes efterladdes krav mod den erstatningsansvarlige nedsættes i det omfang, forsikringsselskabet har betalt eller er pligtig at betale erstatning til de pågældende efter denne lov".

Derudover betaler nævnet ikke erstatning, hvis skaden er omfattet af andre lovpligtige ansvarsforsikringer.

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Endelig betaler nævnet ikke erstatning, hvis skaden er forvoldt af en udlænding, der på gerningstidspunktet var omfattet af bekendtgørelse nr. 384 af 25-04-2006 om statens hæftelsesansvar for skader, som udlændinge, der opholder sig her i landet og er omfattet af udlændingelovens § 42 a, stk. 1 eller 2, jf. stk. 3, forvolder på andre eller andres ejendele. Nævnet vil derfor i disse sager henvise skadelidte til at rette henvendelse til Udlændingestyrelsen.

Hvis Udlændingestyrelsen herefter træffer afgørelse om, at skadevolderen på gerningstidspunktet ikke var omfattet af bekendtgørelse nr. 384 af 25-04-2006, tages sagen efter ansøgning på ny under behandling i nævnet.

7.5 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10 – POLITIANMELDELSE MV.

7.5.1 For sen eller manglende politianmeldelse

Efter offererstatningslovens § 10 er det som udgangspunkt en betingelse for at få erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer.

Ved anmeldelse forstås en anmodning til politiet om at efterforske en sag. I mere alvorlige sager vil det sjældent være nødvendigt at fremsætte en udtrykkelig anmodning om efterforskning, men i mindre alvorlige sager vil det derimod som regel være nødvendigt. Den omstændighed, at politiet har været til stede og måske også har talt med den forurettede, vil dermed ikke altid være tilstrækkeligt til at anse forbrydelsen for anmeldt.

Der er mulighed for at dispensere fra anmeldelsesfristen, såfremt forholdene taler for det, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 2 (nu stk. 3).

Som følge heraf ser Erstatningsnævnet f.eks. stort set altid bort fra kravet om anmeldelse inden 72 timer, hvis det på trods af den sene anmeldelse lykkes at pågribe og retsforfølge skadevolderen.

Der kan også i andre situationer være grundlag for at dispensere fra kravet om politianmeldelse inden 72 timer. [REDACTED]
[REDACTED]

Frygt for repressalier er efter lovens forarbejder, jf. betænkning 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 37, 2. sp., ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold, nu inden 72 timer.

Ved lov nr. 140 af 28-02-2018³ er fristen i offererstatningslovens § 10 ophævet i forhold til sager om voldtægt (§ 216), incest (§ 210), alvorligere sædelighedsforbrydelser over for børn (§§ 222-227, stk. 1, og § 225, jf. §§ 222-227) samt visse sædelighedsforbrydelser begået over for en person under 18 år (§§ 218-221 og § 225, jf. §§ 218-221).

Lovændringen vedrører alene 72-timersfristen, og det forudsættes fortsat at være en betingelse, at straffelovsovertrædelsen politianmeldes. Fristen ophæves med virkning for skader forvoldt ved straffelovsovertrædelser begået efter den 01-04-2016.

Vedrørende plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden henvises til pkt. 7.6.

[Redacted text block containing multiple paragraphs of blacked-out content]

³ Lov om ændring af straffeloven, lov om forældelse af fordringer, lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

7.5.2 Manglende medvirken til politiets opklaring af sagen

Kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse indebærer endvidere, at ansøgeren skal have medvirket efter evne i fornødent omfang til politiets opklaring af sagen. Bevidst fortielse af oplysninger eller lignende modvilje mod at medvirke til sagens opklaring medfører således normalt, at der ikke kan tilkendes erstatning i henhold til offererstatningsloven. [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

7.5.3 Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det tillige en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning eller taget forbehold herfor i retten.

Betingelsen om, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten, gælder, uanset at skadelidte efterfølgende anlægger en civil retssag om erstatning. [REDACTED]

7.6 OFFERERSTATNINGSLOVENS §§ 1 OG 10 - PLEJEPERSONALES MV. TILSKADEKOMST I ARBEJDSSTIDEN

Plejepersonale, pædagoger, skolelærere og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner mv., der kommer til skade, fordi f.eks. en patient eller en elev opfører sig voldsomt, truende eller decideret voldeligt, udgør en særlig tilfældegruppe.

Såfremt der foreligger politianmeldelse i en sådan sag, danner politiets efterforskning og eventuelle afgørelse om påtaleundladelse, tiltalefracfald eller tiltale grundlaget for nævnets afgørelse om, hvorvidt der som forudsat i offererstatningslovens § 1 har været tale om en straffelovsovertrædelse. I de tilfælde, hvor der er rejst tiltale ved domstolene, følger nævnet naturligvis rettens afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse, ligesom nævnet efter offererstatningslovens § 11 a følger rettens eventuelle afgørelse om erstatning.

I praksis foretages der imidlertid ofte ikke politianmeldelse i sådanne sager, ligesom ansøgningen om erstatning ofte først indsendes til Erstatningsnævnet lang tid efter, at hændelsen har fundet sted. Erstatningsnævnet vil i så fald ved modtagelsen af en ansøgning om erstatning (i relevant omfang) anmode institutionens ledelse om en udtalelse vedrørende det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den pågældende hændelse samt om en redegørelse for, hvorfor hændelsen ikke er politianmeldt. Nævnet vil endvidere indhente sagens akter fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring.

Nævnet vil herefter først og fremmest tage stilling til, hvorvidt der er grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) anmeldelse til politiet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, og dernæst – hvis der er grundlag for at dispensere – tage stilling til, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven i medfør af lovens § 1, det vil sige om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

7.6.1 Offererstatningslovens § 10

Erstatningsnævnet havde før 2014 en lempelig praksis for at meddele dispensation fra kravet om politianmeldelse i sager, hvor plejepersonale mv. udsættes for vold på deres arbejde. Den lempelige praksis er i nævnets årsberetning for 2013, pkt. 7.2.2, beskrevet bl.a. således:

”Erstatningsnævnet dispenserer som regel fra kravet i offererstatningslovens § 10, om at episoden skal være politianmeldt inden 72 timer (for handlinger begået før 01-07-2011: ”uden unødigt ophold”, dvs. inden 24 timer). Nævnet følger hermed en henstilling fra Folketingets Retsudvalg i FT 1984-85, tillæg B, sp. 1355, i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der

indførtes retskrav på erstatning efter offererstatningsloven. Det hedder i henstillingen: "[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse."

Har ansøgeren, efter at være blevet opfordret til at indgive politianmeldelse, modsat sig dette eller i øvrigt ikke villet medvirke til sagens oplysning, vil der dog fortsat kunne meddeles ansøgeren afslag i henhold til offererstatningslovens § 10 eller dennes analogi."

I 2014 ændrede nævnet denne praksis, således at dispensation kun blev meddelt, hvis konkrete, individuelle pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn vedrørende skadevolderen talte imod politianmeldelse. Praksisændringen blev offentliggjort i juni 2015 i nævnets årsberetning for 2014 (pkt. 7.2.2.1).

Nævnet blev efter praksisændringen stævnet [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Højesteret afsagde den 04-09-2018 dom i sagen (U.2018.3697H). Højesteret fandt bl.a., at Erstatningsnævnets praksisændring i 2014 var uden hjemmel i loven, og at nævnet derfor var forpligtet til som efter den tidligere praksis at dispensere også i tilfælde, hvor den manglende politianmeldelse er begrundet i generelle pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn på den pågældende institution.

Med den afsagte dom underkendte Højesteret således den praksisændring vedrørende politianmeldelse i sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden, som Erstatningsnævnet foretog i 2014. Erstatningsnævnet har derfor ændret sin praksis i overensstemmelse med Højesterets dom, og nævnets praksis svarer nu igen til nævnets lempelige praksis fra før 2014.

Nævnet har i lyset af Højesterets dom genoptaget de sager, som nævnet er bekendt med, at der som følge af praksisændringen i 2014 er meddelt afslag på erstatning i. Det drejer sig om 52 sager.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

7.6.2 Offererstatningslovens § 1

Hvis nævnet finder grundlag for at dispensere fra kravet om (rettidig) politianmeldelse, skal nævnet herefter vurdere, om forholdet kan anses for omfattet af offererstatningsloven, dvs. om ansøgeren har pådraget sig en personskade som følge af en straffelovsovertrædelse.

Det kan imidlertid være en vanskelig vurdering at foretage i disse sager. Det skyldes, at manglende politianmeldelse af et hændelsesforløb selvsagt også betyder, at der ikke foretages politimæssig efterforskning, herunder afhøring af relevante personer/vidner. Da nævnet ofte først modtager en ansøgning om erstatning et godt stykke tid efter, at hændelsen har fundet sted, kan det endvidere være vanskeligt at få en brugbar udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb. Der kan således være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til sagen, ligesom manglende optegnelser af hændelsen hos arbejdsgiveren fra ansøgeren eller andre kan gøre det vanskeligt for institutionen at komme det nærmere. Grundet manglende politianmeldelse vil der endvidere ofte ikke foreligge en forklaring om episoden

fra den udpegede skadevolder, herunder om hvordan den pågældende stiller sig i forhold til at skulle have begået en straffelovsovertrædelse. Det betyder, at Erstatningsnævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om hændelsen som afgørelsesgrundlag.

Dette kan være medvirkende til, at Erstatningsnævnet ikke med tilstrækkelig sikkerhed vil kunne anse skadevolders adfærd for en straffelovsovertrædelse, hvorefter skadelidtes tilskadekomst ikke kan anses for omfattet af offererstatningsloven. Er en ansøgning om erstatning indgivet lang tid efter den episode, der har udløst erstatningskravet, og understøttes ansøgerens beskrivelse af episoden ikke af optegnelser eller notater, der er gjort umiddelbart efter eller i forbindelse med denne, kan nævnet således normalt ikke anse det for godtgjort, at ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Kun hvor der er tale om en konkret hændelse, der udgør en overtrædelse af straffeloven fra f.eks. patientens/elevens side, kan tilskadekomsten dækkes efter offererstatningsloven. Det indebærer, at den strafbare handling skal være af en vis kvalificeret art, at handlingen skal være retsstridig, og at der skal foreligge fornødent forsæt.

Som omtalt i årsberetningen for 2017 fandt Højesteret ved dom af 19-10-2017 (U.2018.491H), at en hændelse på et bosted for personer med autisme, hvor en ansat blev ramt af et slag fra en beboer, som var svært mentalt retarderet og derfor omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, om utilregnelige personer, udgjorde et forsætligt legemsangreb omfattet af straffelovens § 119, idet en normal gerningsperson under i øvrigt samme omstændigheder ville blive anset for at have begået en forsætlig overtrædelse af bestemmelsen.

Hændelsen var dermed omfattet af offererstatningslovens § 1, stk. 1, og Erstatningsnævnet havde ikke været berettiget til at afvise anmodningen om erstatning med henvisning til, at der ikke var sket en straffelovsovertrædelse.

Højesteret udtalte i den forbindelse, at ved vurderingen af, om en utilregnelig person har handlet forsætligt, kan der ikke lægges vægt på den pågældendes manglende forståelse eller manglende målbevidsthed. Der foreligger det nødvendige strafferetlige forsæt, når den objektive gerning klart bærer præg af at høre til dem, der tilregnes en normal gerningsperson som forsætlig.

7.7 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11 A - RETSKRAV

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, betaler nævnet erstatning i overensstemmelse med en eventuel dom om erstatningsspørgsmålet. Efter § 11 a, stk. 2, gælder dette dog ikke, hvis skadevolderen har anerkendt ansøgerens erstatningskrav, og kravet derfor ikke er prøvet af retten.

Offererstatningslovens § 11 a har stor praktisk betydning for nævnet. Reglen i stk. 1 er medvirkende til, at nævnet kan afgøre et stort antal sager umiddelbart i forbindelse

med modtagelsen, hvorimod reglen i stk. 2 medfører, at nævnet i andre sager må foretage en selvstændig sagsbehandling, selv om erstatningsspørgsmålet har været bragt frem under straffesagen.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

I nogle tilfælde forholder retten sig materielt til et fremsat krav, selv om kravet er anerkendt størrelsesmæssigt af skadevolder. I sådanne sager vil nævnet som udgangspunkt behandle kravet som et retskrav.

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kan nævnet uanset reglen i offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dommen, hvis omstændighederne taler for det. Denne bestemmelse er dog sjældent brugt. Se f.eks. årsberetningen for 2003, pkt. 7.5, og årsberetningen for 2013, pkt. 7.6.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

7.8 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13 – 2-ÅRSFRISTEN

Erstatningsnævnet kan, efter offererstatningslovens § 13, stk. 1, ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Hvis der er afsagt dom i sagen, regnes fristen, fra straffedommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen, jf. stk. 2.

Som omtalt i årsberetningen for 2017 blev det ved Højesterets dom af 19-10-2017 (U.2018.491H) fastslået, at erstatningskrav i anledning af strafbart forhold, der rettes mod staten efter offererstatningsloven, ikke er omfattet af forældelsesreglerne i forældelsesloven men derimod er reguleret af offererstatningslovens § 13. De almindelige formueretlige forældelsesregler og herunder 1-årsfristen i forældelseslovens § 21 finder derfor ikke anvendelse i forhold til erstatningskrav efter offererstatningsloven.

Bestemmelserne i offererstatningslovens § 13, stk. 2 og 3, er reelt en kodificering af Erstatningsnævnets mangeårige praksis. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger, f.eks. årsberetningen for 2010, pkt. 7.7 samt årsberetning for 2016, pkt. 7.8.

Offererstatningslovens § 13, stk. 3, er senest ændret ved lov nr. 486 af 30. april 2019 om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser som omtalt ovenfor under afsnit 4 om talmæssige oplysninger og sagsbehandlingstid.

7.9 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 14, STK. 1 – SAGENS OPLYSNING FOR NÆVNET

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 14 regulerer sammen med blandt andet nævnets forretningsorden⁴ behandlingen i nævnet af ansøgninger i henhold til offererstatningsloven.

Efter § 14, stk. 1, kan nævnet opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskaade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling.

Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet mv., pkt. 7, er det blandt andet præciseret, at nævnet i sager, hvor der undtagelsesvis kan være behov for yderligere oplysninger, er berettiget til at rette henvendelse til vedkommende politidirektør med henblik på, at der til brug for nævnets behandling af erstatningsspørgsmålet foretages yderligere undersøgelser i sagen, uanset at politiets efterforskning i sagen er afsluttet.

Nævnet vurderer i det enkelte tilfælde, om en sag er tilstrækkeligt oplyst gennem politiets dokumenter, eller om der f.eks. er behov for, at nævnet – eller nævnets sekretariat – indhenter og gennemser eventuelt yderligere materiale i form af lydbånd, videobånd eller lignende. Det vil endvidere efter omstændighederne blive overvejet, om nævnet skal bede politiet om at foretage yderligere undersøgelser i sagen.

⁴ Bekendtgørelse nr. 824 af 26-06-2013.

7.10 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 15, STK. 2 – ADVOKATUDGIFTER MV.

Efter offererstatningslovens § 15, stk. 2, kan nævnet i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagens behandling ved nævnet.

Erstatning for udgifter til advokatbistand fastsættes efter praksis i forhold til den tilkendte erstatning og svarer ca. til et halvt proceduresalær baseret på landsretternes vejledende satser pr. 01-01-2009 for fastsættelse af et passende beløb til dækning af udgifter til advokatbistand i proceduresager. I særlige tilfælde fastsættes erstatningen i forhold til anvendt tidsforbrug. I de tilfælde, hvor advokaten har været beskikket som bistandsadvokat for ansøgeren, erstatter nævnet dog alene eventuelle merudgifter, der med rimelighed er påløbet efter sagens afslutning i retten.

Det bemærkes i den forbindelse, at bistandsadvokatens opgaver er beskrevet blandt andet i betænkning 1102/1987 om forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, side 42. Heraf fremgår følgende: "At bistå ved opgørelse af den forurettedes erstatningskrav og eventuelt søge erstatning betalt af det offentlige via Erstatningsnævnet."

7.11 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 17 – REGRES

I det omfang Erstatningsnævnet yder erstatning, indtræder staten i skadelidtes krav mod skadevolderen. Afgørelser om regres træffes af politiet i den politikreds, som har udbetalt erstatningen. Hvis Erstatningsnævnet tilkender erstatning, og der er kendt skadevolder, vil nævnet sædvanligvis fremkomme med en vejledende udtalelse til politiet om regres.

Såfremt der foreligger et tvangsfuldbyrdelsesgrundlag, jf. retsplejelovens § 478, kan kravet inddrives efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. og ved indeholdelse i pågældendes indtægter efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven. Denne regel blev indsat i loven i 2006.

7.12 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 18 – TILBAGEBETALING TIL NÆVNET

Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt. Efter stk. 2 i bestemmelsen kan tilbagebetaling endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

7.13 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1 - PERSONSKADEERSTATNING

7.13.1 Helbredelsesudgifter

Nævnet kan i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 tilkende erstatning for helbredelsesudgifter, såfremt der er tale om udgifter til nødvendig og rimelig behandling, der har til formål at få skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med skadelidtes helbredelse.

Behandlingen skal være almindelig anerkendt og lægehenvist, f.eks. psykologbehandling og fysioterapi. Endvidere er nødvendig tandlægebehandling omfattet. Endelig tilkendes erstatning for udgifter i forbindelse med transport til og fra behandlingen.

For så vidt angår udgifter til behandling på privathospital el.lign. henvises der til nævnets årsberetning for 2005, pkt. 7.10.1.

For børn og unge kan det have en afgørende betydning for bedring af helbredstilstanden, at moren eller faren kan være til stede på hospitalet eller deltage i en genoptræning. I sådanne særlige tilfælde kan morens eller farens indtægtstab dækkes helt eller delvis i medfør af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1.

7.13.2 "Andet tab"

I medfør af erstatningsansvarslovens § 1 kan der endvidere efter omstændighederne tilkendes erstatning for "andet tab", som skadelidte måtte have lidt som følge af tilskadekomsten.

Der kan således f.eks. tilkendes erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår. Det er normalt en forudsætning herfor, at det ved lægeerklæring samt erklæring fra uddannelsesstedet dokumenteres, at det er følgerne efter straffelovsovertrædelsen, der er årsag til forsinkelsen i ansøgers uddannelsesforløb.

Nævnet besluttede i 2012 at regulere niveauet for erstatning, således at der fremover tilkendes 30.000 kr. for tab af et halvt skoleår og 60.000 kr. for tab af et helt skoleår.

Som andet tab er der endvidere efter en konkret vurdering mulighed for at tilkende erstatning for skadelidtes udgifter til ophold på krisecenter eller lignende.

[REDACTED]

7.14 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 1 A – FREMTIDIGE HELBREDELSUDGIFTER

Det følger af erstatningsansvarslovens § 1 a, at erstatning for fremtidige helbredelsesudgifter og andet fremtidigt tab som følge af skaden fastsættes til et kapitalbeløb, som højst kan udgøre den forventede gennemsnitlige årlige udgift ganget med 10.

7.15 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2 – TABT ARBEJDSFORTJENESTE

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fastsættes for tiden fra skadens indtræden, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen.

Efter forarbejderne til bestemmelsen sigtes der med udtrykket "begynde at arbejde igen" til, at skadelidte skal kunne begynde at arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere. [REDACTED]

Det følger af bestemmelsens stk. 2, at der i erstatningen fradages blandt andet løn under sygdom, dagpenge fra arbejdsgiver eller kommunen samt forsikringsydelse, der har karakter af en virkelig skadeserstatning.

7.16 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 3 – SVIE OG SMERTE

Efter erstatningsansvarslovens § 3, 1. pkt., tilkendes godtgørelse for svie og smerte for hver dag, den skadelidte har været syg. Efter bestemmelsens 3. pkt. kan godtgørelsen ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres årligt efter lovens § 15, stk. 1, 1. pkt., og udgjorde i 2018 76.500 kr.

Efter praksis må erstatningsansvarslovens § 3 forstås således, at godtgørelsen ophører, når der er grundlag for at skønne over den endelige méngrad, og dette rent faktisk sker, enten foreløbigt eller endeligt. På det tidspunkt hvor méngraden er fastsat, træder kravet på méngodtgørelse i stedet for kravet på godtgørelse for svie og smerte.

[REDACTED]

[REDACTED]

I medfør af erstatningsansvarslovens § 3, 2. pkt., kan der i særlige tilfælde ydes godtgørelse for svie og smerte, selv om skadelidte ikke har været syg:

[REDACTED]

7.17 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 4 – VARIGT MÉN

Efter erstatningsansvarslovens § 4 fastsættes godtgørelse for varigt mén til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et varigt mén som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsmarkedets Erhvervssikring med henblik på, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring afgiver en udtalelse om ansøgers méngrad. Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet.

Nævnet vil som udgangspunkt afvente, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har udtalt sig om méngraden, men såfremt det kan anses for sikkert, at ansøger har pådraget sig et betydeligt varigt mén alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en a conto erstatning.

En del af Erstatningsnævnets sager vedrører erstatning som følge af mindre voldsepisoder. Det er nævnets opfattelse, at ansøgere i sådanne sager i langt højere grad end tidligere bliver diagnosticeret med posttraumatisk stresssyndrom (PTSD) med et varigt mén til følge. [REDACTED]

[REDACTED] Se nærmere herom i nævnets årsberetning for 2014, pkt. 7.15. Erstatningsnævnet fandt [REDACTED] anledning til mere generelt at bemærke på nævnets hjemmeside, at det er nævnets opfattelse, at mindre voldsskader formentlig ikke vil kunne udløse PTSD. Det er således en forudsætning for diagnosen, at skadelidte har været udsat for en voldsepisode af grovere karakter. Et enkelt knytnæveslag, et skub eller lignende vil således efter nævnets opfattelse ikke i sig selv kunne udløse diagnosen PTSD.

7.18 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 5 - ERHVERVSEVNETAB

7.18.1 *Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde*

Efter erstatningsansvarslovens § 5 tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne, hvis en personskade har medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages der hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende. Skadelidtes erhvervsevnetab beregnes i procent (erhvervsevnetabsprocenten). Der ydes ikke erstatning, såfremt erhvervsevnetabet er mindre end 15 pct.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et erhvervsevnetab som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsmarkedets Erhvervssikring med henblik på, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring afgiver en udtalelse om ansøgers erhvervsevnetabsprocent. Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet.

Nævnet vil som udgangspunkt afvente, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har udtalt sig om erhvervsevnetabsprocenten, men såfremt det kan anses for sikkert, at ansøger har pådraget sig et alvorligt erhvervsevnetab alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en a conto erstatning.

Hvis personskaden er omfattet af såvel arbejdsskadesikringsloven som offererstatningsloven, tilkender nævnet den difference, der måtte være imellem udmåling af er-

statning for erhvervsevnetab efter henholdsvis erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven, såfremt erstatningen efter sidstnævnte lov er mindre end efter erstatningsansvarsloven.

Offererstatningslovens § 14, stk. 2 er ved lov nr. 486 af 30. april 2019 om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser ændret således, at nævnet kan indhente udtalelser om varigt mén og erhvervsevnetab fra andre end Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. Se link til loven ovenfor under afsnit 4 om talmæssige oplysninger og sagsbehandlingstider.

7.19 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 6-7 – FASTSÆTTELSE AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING

7.19.1 Fastsættelse af årsløn

Efter erstatningsansvarslovens § 6 fastsættes erstatning for tab af erhvervsevne blandt andet på grundlag af ansøgerens årsløn. Årslønnen fastsættes i medfør af samme lovs § 7, stk. 1, som ansøgerens samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Årslønnen opgøres således ikke i kalenderåret, men fra datoen for tilskadekomsten og et år bagud.

Efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan årslønnen dog fastsættes skønsmæssigt, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

Som anført i årsberetningen for 2003, pkt. 7.9.1, har nævnet, hvis ansøgeren gennem længere tid kun har haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet, som udgangspunkt anvendt en standardårsløn på 165.000 kr. ved beregningen af erstatning for tab af erhvervsevne. Standardårslønnen kan ikke anvendes, hvis ansøger har en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selv om ansøgers faktiske årsløn er lavere end standardårslønnen, jf. nærmere årsberetningen 2004, pkt. 7.9.1.

Nævnet besluttede i 2006 at forhøje standardårslønnen. Nævnet besluttede endvidere i 2007, at nævnet hvert år herefter skal fastlægge størrelsen af standardårslønnen. Der blev ikke besluttet en forhøjelse for 2007, og forhøjelsen fra 2006 var derfor fortsat gældende i 2007. Nævnet har således besluttet følgende forhøjelser af standardårslønnen siden 2006:

210.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2006 eller senere.

220.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2008 eller senere.

225.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2009 eller senere.

230.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2010 eller senere.

235.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2011 eller senere.

240.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2012 eller senere.

245.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2013 eller senere.

250.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2014 eller senere.

255.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2015 eller senere.

260.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2016 eller senere.

260.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2017 eller senere.

265.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2018 eller senere.

270.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2019 eller senere.

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[REDACTED]

7.20 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS §§ 12-14 – BEGRAVELSESUDGIFTER OG TAB AF FORSØRGER

Efter erstatningsansvarslovens § 12 skal den, som er erstatningsansvarlig for en andens død, betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

I 2018 besluttede nævnet at hæve beløbet for, hvad nævnet i praksis anser for "rimelige begravelsesudgifter" fra 35.000 kr. til 45.000 kr. Nævnet, der senest i 2008 havde hævet maksimumbeløbet til 35.000 kr., jf. årsberetningen for 2008, pkt. 7.13, s. 32, fandt, at maksimumbeløbet for rimelige begravelsesomkostninger passende kunne fastsættes til op mod 45.000 kr.

Ved beslutningen om at forhøje det beløb, nævnet anser for "rimelige begravelsesomkostninger", lagde nævnet til dels vægt på den almindelige prisudvikling.

Nævnet anser herefter op til 45.000 kr. for rimelige begravelsesudgifter. Særlige omstændigheder omkring dødsfaldet kan dog føre til, at der tilkendes et højere beløb.

”Rimelige begravelsesomkostninger” omfatter kun udgifterne til selve begravelsen, herunder annoncering, anlæg af gravsted og bespisning af følget. Nævnet betaler ikke erstatning for udgifter til gravstedsvedligeholdelse, sørgetøj og transport til følget.

Var afdøde hjemmehørende i udlandet, betaler nævnet udover ”rimelige begravelsesomkostninger” dog også for afdødes – men ikke følgets – transport til udlandet.

Det er i almindelighed en betingelse for at få forsørgertabserstatning, at afdøde i enten faktisk eller retlig henseende var forsørger for ansøgeren på skadestidspunktet.

Det fremgår af erstatningsansvarslovens § 13, at forsørgertabserstatning til ægtefæller og samleverer udgør et i loven angivet minimumsbeløb, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Sådanne særlige omstændigheder kan f.eks. være, hvis ansøger har bopæl i et land med væsentligt lavere leveomkostninger end Danmark.

7.21 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 14 A – OVERGANGSBELOB

Ved dødsfald tilkommer der en efterladt ægtefælle eller samlever et overgangsbeløb.

Efterlader afdøde sig hverken ægtefælle eller samlever, kan overgangsbeløbet, når særlige omstændigheder taler derfor, i stedet tilkendes en anden efterladt person, som i mange år har haft fælles bolig og fælles husholdning med afdøde.

Beløbet vil således kunne udbetales til forældre til større hjemmeboende børn, der bidrog til husholdningen, eller f.eks. til en søster eller bror, som i mange år har haft fælles bolig og husholdning mv. med afdøde.

Overgangsbeløbet ydes som en standardiseret kompensation for de forskellige uforudsete og mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel vil være forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. flytteudgifter, udgifter til bistand i hjemmet, begravelsesudgifter mv. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter, jf. sidste pkt. i bestemmelsen.

7.22 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 16 – RENTER

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, kan godtgørelse og erstatning kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Denne regel gælder også for erstatning efter offererstatningsloven, jf. denne lovs § 6 a. Skadevolderen kan ikke bedømme erstatningens størrelse, før erstatningskravet er fremsat over for den pågældende, og derfor vil der tidligst kunne påløbe renter fra 1 måned efter erstatningskravets fremsættelse over for skadevolderen. Fristen begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor skadevolderen kunne og burde have indhentet de oplysninger, der var nødvendige for at kunne vurdere erstatningskravet og dets størrelse. Hvis skadelidte ikke fremkommer med fornødne oplysninger om kravet eller dets størrelse, kan det således komme skadelidte til skade.

Efter § 16, stk. 1, 2. pkt., er det bestemt, at hvis det, forinden endelig opgørelse kan finde sted, er givet, at skadevolderen i alt fald skal betale en del af det krævede beløb, kan denne del forlanges udbetalt efter reglerne i § 16, stk. 1, 1. pkt. Et sådant udbetalt beløb samt beløb, der er udbetalt som midlertidig erhvervsevnetabserstatning, kan ikke senere kræves tilbagebetalt eller modregnet i andre erstatningsposter, jf. § 16, stk. 1, 3. pkt.

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2, forrentes beløbet fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente, der svarer til procesrenten, dvs. referencesatsen med et tillæg på 8 pct. Som referencesats anses den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år. Renten svarer således til rentesatsen i henhold til renteloven. § 16, stk. 2, blev ændret ved lov nr. 434 af 10-06-2003 og gælder for rente (med referencesatsen med tillæg af 7 %) af krav, der kan kræves betalt den 01-07-2003 eller senere. For krav forud for den 01-07-2003 er rentesatsen diskontoen med tillæg af 5 %. For krav efter 01-03-2013 er tillægget til referencesatsen 8 %⁵.

7.23 ARV

Krav på godtgørelse og erstatning falder som udgangspunkt i arv til de efterladte, uanset om skadelidte har gjort kravet gældende inden sin død.

7.24 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 24 – ALMINDELIG LEMPELSESREGEL

Det følger af erstatningsansvarslovens § 24, stk. 1, at erstatningsansvar kan nedsættes eller bortfalde, når ansvaret vil virke urimeligt tyngende for den erstatningsansvarlige, eller når ganske særlige omstændigheder i øvrigt gør det rimeligt.

Af stk. 2 følger det, at der under tilsvarende betingelser som angivet i stk. 1 kan ses helt eller delvis bort fra skadelidtes medvirken til skaden. Ved krav om erstatning til den, der har mistet en forsørger, gælder det samme om afdødes medvirken.

7.25 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 26 – TORTGODTGØRELSE OG KRÆNKELSESGODTGØRELSE

7.25.1 Frihedsberøvelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. Det vil normalt være en forudsætning, at frihedsberøvelsen kan henføres under straffelovens § 261. [REDACTED]

⁵ Jf. lov nr. 1244 af 18-12-2012.

7.25.2 Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, skal det ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 (forbrydelser i familieforhold) eller 24 (seksualforbrydelser). Bestemmelsen blev indsat i erstatningsansvarsloven ved lov nr. 463 af 07-06-2001. Lovændringen tog blandt andet sigte på at fordoble det hidtidige godtgørelsesniveau i sædelighedssager begået den 01-07-2002 og senere, således at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldbyrdet voldtægt nu er 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt.

Som omtalt i nævnets årsberetning for 2016 blev det i forbindelse med ændringen af offererstatningsloven ved lov nr. 412 af 09-05-2011, hvorved blandt andet lovens § 10 og § 13 blev ændret, overvejet, om der burde ske ændringer af erstatningsansvarslovens regler med henblik på yderligere at forhøje de beløb, der i praksis udmåles for tortgodtgørelse. Lovforslaget, som blev vedtaget af Folketinget uden ændringer, indeholdt dog ikke bestemmelser eller henstillinger om ændring af niveauet for tortgodtgørelse.

Som ligeledes omtalt i nævnets årsberetning for 2016 indkaldte Justitsministeriet i 2016 en række relevante interessenter, herunder repræsentanter fra domstolene, advokatskanden, Erstatningsnævnet og offerorganisationer, til en møderække med henblik på at drøfte det generelle niveau for og erfaringerne med tort- og krænkelsesgodtgørelse efter erstatningsansvarsloves § 26.

Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, er nu ændret ved lov nr. 140 af 28-02-2018, hvorefter tortgodtgørelse i sager om seksuelle krænkelse forhøjes med ca. 1/3 i forhold til 2001-ændringen af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, for at tage hensyn til den lønudvikling, der har fundet sted siden 2002.

Loven trådte i kraft den 01-04-2018 og gælder for skader, der er sket efter den 01-04-2018.

Det fremgår af bemærkningerne⁶ til ændringsloven, at formålet med den nye formulering af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2 er, at hæve tortgodtgørelsesniveauet i sager om seksuelle krænkelse med ca. 1/3 i forhold til niveauerne efter lovændringen i 2001.

Derudover er det i lovens forarbejder fastsat, at udgangspunktet for godtgørelse i 2017-niveau ved fuldbyrdet voldtægt er 100.000 kr., som i meget grove tilfælde kan forhøjes op til 150.000 kr. eller højere i ganske særlige tilfælde. Endvidere er det fastsat, at godtgørelsen ved forsøg på voldtægt i 2017-niveau er på ca. 40.000 til 53.000 kr. Endelig er det ligeledes i 2017-niveau fastsat i forhold til krænkelse begået mod mindreårige, at ved incest skal godtgørelsen være på minimum ca. 26.000 kr., og at der ved grove tilfælde af seksuelt misbrug over en årrække, hvor der endvidere har været et tillids- eller afhængighedsforhold, skal være en nedre grænse for godtgørelsen på minimum 150.000 kr.

⁶ Lovforslag nr. L 31 2017/2018.

Det er ved lovforslaget endelig fastslået, at domstolene fremover ved fastsættelsen af tortgodtgørelse skal tage hensyn til den almindelige lønudvikling i overensstemmelse med principperne i erstatningsansvarslovens § 15 med det formål at sikre, at godtgørelsesniveauerne ikke stagnerer på 2017-niveau.

Godtgørelsen i de enkelte sager fastsættes ud fra en vurdering af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. Nævnet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på karakteren af de seksuelle krænkelser, den anvendte tvang eller vold, varigheden af forbrydelsen, hvor forbrydelsen er sket, om der har medvirket en eller flere gerningsmænd, og – hvis der er tale om forsøg – hvor fremskredent forsøget har været. ■■■

■■■■■

■■■■■

■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■

■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■

■■■■■
■■■■■

■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■

■■■■■
■■■■■
■■■■■
■■■■■

■■■■■
■■■■■
■■■■■

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

7.25.3 Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsesgodtgørelse

Bestemmelsen om krænkelsesgodtgørelse findes i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden, i tilfælde, hvor der ikke er lidt tort, jf. § 26, stk. 1, dog betale den forurettede en godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed. Krænkelsesgodtgørelse ydes således i de grænsetilfælde, hvor forbrydelsen ikke direkte har været egnet til at krænke

offerets selv- og æresfølelse, og hvor der derfor ikke ydes godtgørelse for tort, men hvor forbrydelsen desuagtet er af en sådan karakter, at den generelt set er egnet til at skabe meget betydelig angst og længerevarende psykiske belastninger for offeret.

Kravet om forholdets grovhed kræver lidt forenklet, at forholdet er sket ved et *forsætligt særligt groft angreb*, der har medført eller været egnet til at medføre *alvorlig utryghed og angst hos offeret*. Ved vold er det en forudsætning, at *der er anvendt våben*, eller at der har været tale om vold *gennem længere tid*. Kravet om forbrydelsens grovhed indebærer endvidere, at forholdet også ved strafudmålingen skal betragtes som værende af grovere karakter. Det er således tillige en forudsætning, at forbrydelsen skal kunne medføre fængsel i omtrent 1 år eller derover. Det vil normalt også være en forudsætning, at volden har medført alvorlige skader. Dette fortolkes i nævnets praksis som skader, der har medført egentlige varige mén, der kan fastsættes til en méngrad på mindst 5 pct., eller en sygeperiode på 3 måneder eller derover.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i nævnets årsberetning for 2007, pkt. 7.17.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

7.26 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 26 A – GODTGØRELSE TIL EFTERLADTE

Bestemmelsen, der er gældende for skader sket den 23-01-2003 og senere, er nærmere omtalt i årsberetningen for 2003, pkt. 7.13, og årsberetningen for 2004, pkt. 7.14.

Godtgørelse til efterladte i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 (manddrab), § 246 (grov vold med døden til følge) eller eventuelt § 252 (forsætlig fareforvoldelse).

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252, afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der

skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelse inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor "tæt" de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse eller en forhøjelse af denne.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr. Det er dog ikke udelukket i helt ekstraordinære tilfælde at tilkende en højere godtgørelse. Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fastsættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke tilkendes helt bagatelagte beløb.

Godtgørelsen kan udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn, og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre. Der kan også tilkendes godtgørelse til et ufødt barn.

Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrundes godtgørelsen. Er der tale om mindreårige børn, som havde nået en vis alder, da dødsfaldet indtrådte, kræves dog efter praksis en vis kontakt mellem afdøde og den efterladte. Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen.

Efter omstændighederne er også andre end ægtefælle, samlever, børn eller forældre omfattet af bestemmelsen i § 26 a. Dette forudsætter dog, at der har været et sådant særligt forhold mellem den pågældende og afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det kan f.eks. være en søskende, der som voksen i mange år har haft fælles bolig og husholdning med afdøde.

[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Der henvises herved nærmere til pkt. 7.8 om offererstatningslovens § 13 og 2-årsfristen.

Som nævnt ovenfor under pkt. 7.8 har Højesteret i U.2018.491H fastslået, at erstatningskrav i anledning af strafbart forhold, der rettes mod staten efter offererstatningsloven, ikke er omfattet af forældelsesreglerne i forældelsesloven men derimod er reguleret af offererstatningslovens § 13.

De almindelige formueretlige forældelsesregler og herunder 1-årsfristen i forældelseslovens § 21 finder derfor ikke anvendelse i forhold til erstatningskrav efter offererstatningsloven.

BILAG 1 – OVERSIGT OVER FOREKOMSTEN AF DE ENKELTE STRAFFELOVS-OVERTRÆDELSER I 2018-2016

	2018	2017	2016
Strfl. §§ 119-121	170	144	129
Strfl. § 123	4	11	4
Strfl. § 210	10	6	7
Strfl. §§ 216-217	189	146	131
Strfl. § 218-221	3	5	1
Strfl. §§ 222-223 a	32	48	54
Strfl. § 224	9	7	8
Strfl. § 225 ⁷	5	n/a	n/a
Strfl. § 232	302	276	114
Strfl. § 237	13	69	32
Strfl. § 237, jf. § 21	68	16	52
Strfl. § 241	2	6	5
Strfl. § 244	666	848	796
Strfl. § 245	425	422	363
Strfl. § 246	9	4	1
Strfl. § 249	7	2	5
Strfl. § 252	12	13	12
Strfl. §§ 260-261	17	18	24
Strfl. § 262a	5	3	0
Strfl. § 266	25	42	35
Strfl. § 276, § 291, § 293	8	24	16

⁷ Registreringer på straffelovens § 225 er først blevet mulige ved overgangen til nyt IT-system i 2018, hvorfor der ikke er registreringer på denne bestemmelse i 2016 og 2017.

Strfl. § 279	7	8	9
Strfl. § 281	6	10	10
Strfl. § 288	84	141	121
Strfl. i øvrigt	5	0	0
Andet	1	2	0
I alt	2.084	2.271	1.929

BILAG 2 – OVERSIGT OVER TILKENDE ERSTATNINGER MV. I 2018-2016 FORDT PÅ ERSTATNINGSPOSTER

	2018	2017	2016
Svie og smerte	14.888.353	5.527.047	8.078.038
Helbredelsesudgifter	435.934	245.184	215.909
Tandbehandling	1.009.380	380.588	445.605
Personlige ejendele	533.438	320.598	440.656
Mistede kontanter	24.714	8.300	12.660
Tingsskade	53.158	25.128	19.803
Forlængelse af uddannelse/tab af skoleår	725.000	180.000	460.000
Transportudgifter	77.833	52.338	66.086
Tabt arbejdsfortjeneste	27.100.851	10.518.275	14.355.778
Begravelsesudgifter	401.203	442.335	376.026
Overgangsbetrag	648.000	566.167	779.800
Tort	14.039.084	8.660.000	10.611.825
Krænkelsergodtgørelse	590.000	500.000	395.000
Godtgørelse til efterladte	2.590.000	1.860.000	2.895.000
Lægeerklæring, betalt af ansøger/advokat	60.394	58.675	70.320
Varigt mén	30.302.658	14.759.454	15.827.516
Erhvervsevnetabserstatning	71.750.808	34.206.511	51.944.631
Varige helbredelsesudgifter	0	409.430	0
Tab af forsørger, ægtefælle	5.030.606	6.652.644	4.376.434
Tab af forsørger, børn	1.418.083	3.525.980	2.978.999

Advokatudgifter	3.872.283	1.860.833	2.238.356
Andet	67.456	848.537	328.855
I alt	175.619.234	91.608.025	116.917.304

Administrative udgifter i 2018-2016:

	2018	2017	2016
Gebyr til Arbejdsmarkedets Erhvervssikring	1.941.786	536.500	776.882
Tandlægekonsulenter	35.967	10.615	7.847
Lægekonsulenter	21.288	750	11.250
Erklæringer betalt af nævnet	1.258.227	1.453.945	1.639.882
Andet	15.018	0	34.661
I alt	3.272.287	2.001.811	2.470.522

Udbetalt i alt i 2018-2016:

	2018	2017	2016
Tilkendte erstatninger og godtgørelser	175.619.234	91.608.025	116.917.304
Administrative udgifter	3.272.287	2.001.811	2.470.522
I alt	178.891.522	93.609.836	119.387.826

BILAG 3 – OPLYSNINGER OM TILKENDELSER OG AFSLAG I 2018

Erstatningsnævnet har i 2018 truffet 4.166 afgørelser, jf. pkt. 4.

Som ligeledes omtalt under pkt. 4 er opgørelsen over antallet af afgørelser er baseret på antallet af udgående breve, der statistisk er registreret som en afgørelse. De enkelte registrerede afgørelser indeholder imidlertid ofte afgørelser vedrørende flere forskellige krav, herunder krav, der kan være fremsat på forskellige tidspunkter. En afgørelse kan således f.eks. bestå af tilkendelse af erstatning for udgifter til transport hjem fra sygehuset på skadesdagen, anmodning om dokumentation for sygeperiode til brug for vurdering af et fremsat krav om godtgørelse for svie og smerte, anmodning om dokumentation for et fremsat krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og et (foreløbigt) afslag på erstatning for ødelagt tøj (henvisning til forsikring). Hvis der i afgørelsen tilkendes erstatning, vil sagen statistisk blive registreret som en afgørelse om imødekomme, også selv om nævnet samtidig afslår et eller flere delkrav.

Civilstyrelsen overgik i november 2018 til et nyt IT-system, hvilket har skabt mulighed for at registrere sagsbehandlingstider og afgørelsestyper på alle enkelte sagsforløb indeholdt i den samme sag. Dette har i sagens natur alene givet udslag i tallene for december 2018, men vil fremover give et mere reelt billede af antallet af verserende og afsluttede sagsforløb og dermed også et mere reelt billede af nævnets arbejdsopgaver og produktion.

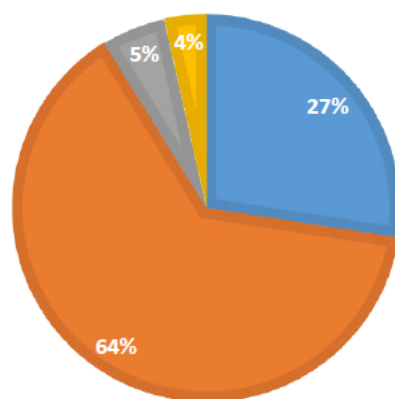
Nævnet har i ca. 64 pct. af de trufne afgørelser imødekommet en ansøgning eller genoptaget en tidligere afgørelse og tilkendt (yderligere) erstatning, mens nævnet i ca. 27 pct. af nævnets afgørelser har meddelt afslag på erstatning.

Ca. 4 pct. af årets afgørelser har vedrørt aktindsigt i verserende sager eller sager, hvor nævnet har besluttet at henlægge en erstatningssag, f.eks. fordi ansøger har oplyst, at han eller hun ikke ønsker videre foretaget i sagen.

De resterende ca. 5 pct., hvor nævnet hverken har imødekommet eller afslået et fremsat erstatningskrav, drejer sig blandt andet om tilfælde, hvor nævnet ikke har kunnet tage stilling til kravet på det foreliggende grundlag, og hvor nævnet derfor har afsluttet sagen med tilsagn om genoptagelse ved indsendelse af dokumentation eller lignende for kravet. Fordelingen af afgørelsestyper kan illustreres ved nedenstående figur:

FORDELING AFGØRELSE

■ Afslag ■ Imødekommer ■ Andet ■ Aktindsigt

BILAG 4

Tidligere årsberetninger har indeholdt et bilag 4 med oplysninger om afslagsgrunde i beretningsåret.

Det har på grund af overgangen til nyt IT-system i 2018 ikke været muligt at oplyse og fordele afslagsgrundene for 2018.